

Lukumummi ja -vaari -toiminta pähkinän- kuoressa (lukusujuuus-oppilaat)

TAUSTAA

LUKEMISEN SUJUUVUUS

- Suomessa lapset oppivat lukemaan tarkasti, mutta osa jää hitaiksi lukijoiksi.
- Tietämystä, välineitä ja menetelmiä lukemissujuvuuden tukemiseen on tarjolla niukasti.
- Sujuva lukeminen on tarkkaa, ilmeikästä, nopeaa ja automaattista.
- Epäsjuva lukeminen taas on hidasta, takertelevaa tai arvailevaa. Tästä seuraa helposti luetunymmärtämisen vaikeuksia, oppiaineiden opiskelun työläyttä sekä motivaatio ja itsetunto-ongelmia.

LUKEMISEN SUJUUVUUDEN TUKEMINEN

- Lukemissujuvuutta voi harjoittaa monin eri keinoin, mutta tärkeintä on *lukea paljon*.
- Lukumummien ja -vaarien kanssa lukiessa lapsi saa sekä harjoitusta että mallin sujuvasta lukemisesta sekä lisäksi välitöntä palautetta ja mahdollisuuden keskustella luetusta.

TOIMINNAN HYÖDYT

- Lapset saavat lisää lukukokemuksia, kannustusta ja myönteistä palautetta sekä kontaktin toiseen sukupolveen.
- Seniori-ikäiset pääsevät tutustumaan lasten lukutottumuksiin ja nykyajan koulumaailmaan.
- Koulut verkottuvat lähiyhteisön kanssa.

KÄYTÄNNÖSSÄ

Lukumummi ja -vaari -toiminta on tarkoitettu 2.-6. luokkalaisille lapsille!

ENSIMMÄINEN TAPAAMINEN

- Mummi/vaari ottaa opettajaan yhteyttä, ja sovitaan ensimmäisestä tapaamisesta
- Opettaja esittelee mummilta/vaarilta koulua sekä oman luokkansa
- Sovitaan säännöllisestä lukutuokioajasta (esim. kerran viikossa 1 oppitunti)
- Sovitaan, kuinka kauan lukutuokiot kestävät. Suosituksena on, että ne kestäisivät ainakin pari kuukautta, mielellään yhden lukukauden

ENNEN LUKUTUOKIOITA

- Opettaja valitsee osallistuvat lapset: hitaita lukijoita tai lapsia jotka muuten tarvitsevat innostamista lukemiseen ja lisää lukukokemuksia
- Opettaja etsii yhdessä lasten kanssa sopivat kirjat
- Opettaja varaa sopivan, mieluiten vakiotilan lukutuokioille
- Opettaja tiedottaa oppilaiden vanhempia *Tiedote kotiin* -kirjeellä tai sähköisesti Wilman kautta sekä rehtoria *Rehtorin tiedotteen* avulla

KIRJAT

- Opettaja valitsee lapsen kanssa sopivan helppolukuisen ja innostavan kirjan
 - Ei tavutettuja tai oppikirjoja
 - Jokaiselle lapselle valitaan oma kirja
 - Yhtä kirjaa mielellään 2 kappaletta (toinen lapselle ja toinen seniorille)

LUKUTUOKIOT LÄHTEVÄT KÄYNTIIN

- Lukutuokiot kahden kesken: mummi/vaari + lapsi
- Kestää sovitun ajan esim. puoli tai 1 oppitunti / oppilas
- Mummi/vaari antaa lapselle kirjanmerkin
- Opettaja ja mummi/vaari vaihtavat lyhyesti kuulumisia ennen tai jälkeen lukutuokion
- Mummi merkitsee aikataululappuun (oppaan lopussa) lukutuokion päivämäärän ja keston

LUKUTUOKION SISÄLTÖ

- Lukutuokion aikana:
 - Vaihdetaan kuulumiset ja virittäydytään lukemiseen
 - Luetaan kirjaa eri lukutavoilla
 - Keskustellaan luetusta + laitetaan tarra kirjanmerkkiin

LUKUTAVAT & LUKEMINEN

- Eri kerroilla käytetään eri lukutapoja vuorotellen: yhdellä lukutuokiolla yhtä tapaa ja seuraavalla toista. Jos joku tuntuu hankalalta, voidaan käyttää niitä lukutapoja, jotka lapsi hallitsee. Lukutavat on esitelty tarkemmin Lukumummien ja -vaarien oppaassa.
- Lukemisessa tärkeintä on päästä tekstissä eteenpäin. Jos lapsi tekee paljon virheitä, häntä voi pyytää lukemaan tarkemmin. Kaikkia virheitä ei tarvitse korjata, mutta jos sanan merkitys muuttuu, mummi/vaari voi pyytää lukemaan sanan uudestaan. Hankalimmat sanat voi lukea yhdessä.
- Kannustus ja myönteinen ilmapiiri ovat tärkeitä!

TOIMINNAN LOPPUESSA

- Mummi/vaari jakaa osallistuneille lapsille lukudiplomit
- Opettaja ja mummi/vaari voivat halutessaan sopia ajan loppupalaverille

Toiminta on kehitetty Niilo Mäki Instituutin ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton yhteistyönä. Niilo Mäki Instituutti (NMI) on oppimisvaikeuksien monitieteisen tutkimuksen ja kehittämistyön yksikkö Jyväskylässä.

Lämpimästi tervetuloa mukaan toimintaan!

